

*Голові разової спеціалізованої вченої ради ДФ 58.082.140
Західноукраїнського національного університету
доктору економічних наук, професору,
завідувачу кафедри обліку і оподаткування
Задорожному З.-М. В.*

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

на дисертаційну роботу Лупійчука Антона Ігоровича
за темою «Облік і контроль інноваційного будівництва»,
представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування»
в галузі знань 07 «Управління та адміністрування»

Актуальність теми дослідження та зв'язок з науковими програмами і темами

В умовах сьогодення, що характеризується запровадженням в Україні воєнним станом та необхідністю масштабного післявоєнного відновлення держави, питання удосконалення обліку і контролю інноваційного будівництва набувають особливої актуальності. Перед будівельними підприємствами постають нові виклики, пов'язані з реалізацією великої кількості проєктів щодо реконструкції та відбудови, необхідністю ефективного використання фінансових, матеріальних і трудових ресурсів, забезпечення прозорості будівельних процесів, цифровізації управління та посилення контролю за використанням інвестиційних коштів. За таких умов традиційні підходи до організації бухгалтерського обліку і контролю вже не відповідають повною мірою потребам сучасного будівництва, що зумовлює необхідність їх трансформації з використанням інноваційних інформаційних технологій, зокрема BIM-технологій, аеровізуального моніторингу, Інтернету

речей, технологій глобального позиціонування, хмарних сервісів та інших цифрових рішень.

Необхідність подальшого розвитку теоретичних засад, організаційно-методичних положень та практичного інструментарію обліку і контролю інноваційного будівництва, спрямованих на підвищення ефективності управління будівельними проєктами, забезпечення достовірності інформаційного забезпечення, мінімізацію ризиків, підвищення прозорості будівельної діяльності та підтримку процесів цифрової трансформації галузі в умовах воєнного стану і післявоєнної відбудови України, обумовлює актуальність обраної тематики дослідження.

Наукові положення даного дослідження знайшли відображення у науково-дослідній роботі Західноукраїнського національного університету, зокрема в межах прикладних науково-дослідних тем: «Розвиток системи бухгалтерського та управлінського обліку в умовах соціально-економічних викликів» (державний реєстраційний номер 0122U000927), у якій автором удосконалено методичний інструментарій обліку і контролю будівництва з використанням інноваційних інформаційних технологій, «Цифровізація 21 обліку в системі управління енергетичною та кібернетичною безпекою України у воєнний та поствоєнний періоди» (державний реєстраційний номер 0126U002206), у межах якої здобувачем розроблено підходи до цифровізації обліково-аналітичного забезпечення управління будівельними проєктами на основі технології інформаційного моделювання будівель. Це також підтверджує актуальність тематичної спрямованості дисертації та її відповідність пріоритетним напрямам вітчизняних наукових досліджень.

Обґрунтованість та достовірності наукових положень дисертації

Вивчення матеріалів дисертаційної роботи дозволяє зробити висновок, що проведене дослідження є самостійною, цілісною та завершеною науковою працею, яка має вагоме теоретичне та практичне значення. Одержані наукові

результати, сформульовані висновки та практичні рекомендації характеризуються належним рівнем наукової обґрунтованості, логічністю викладу та внутрішньою узгодженістю. Роботу виконано відповідно до чітко вибудованої структури, а зміст її розділів повною мірою забезпечує досягнення поставленої мети та розв'язання визначених завдань.

У процесі дослідження автором опрацьовано 200 наукових джерел, використано значний обсяг нормативно-правових актів, наукових праць вітчизняних і зарубіжних учених, матеріалів щодо розвитку будівельної галузі та сучасних цифрових технологій. Методика дослідження ґрунтується на сукупності адекватних предмету та об'єкту методах, зокрема, діалектичному, логічному та історичному підходах, методах теоретичного узагальнення, аналізу і синтезу, індукції та дедукції, порівняння, аналогії й абстрагування, абстрактно-логічному методі і методі причинно-наслідкових зв'язків, методах групування, класифікації, систематизації та інших.

Практична значущість роботи підтверджується апробацією результатів на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, їх впровадженням у діяльність підприємств будівельної галузі та використанням у навчальному процесі Західноукраїнського національного університету.

Результатом проведеного наукового дослідження є досягнення поставленої мети, яка полягала в обґрунтуванні теоретичних і методичних положень бухгалтерського обліку та контролю будівельної діяльності в умовах використання інноваційних інформаційних технологій, а також у формуванні на цій основі якісного інформаційного забезпечення внутрішніх і зовнішніх стейкхолдерів щодо інноваційного будівництва. Виконання визначених автором завдань знайшло відображення у змісті розділів дисертації, сформульованих висновках і розроблених практичних рекомендаціях.

Аналіз дисертаційної роботи, отриманих наукових результатів та їх практичної спрямованості дає підстави зробити висновок про достатній

рівень наукової обґрунтованості, достовірності і практичної цінності, а також про відповідність дисертації встановленим вимогам до наукових робіт за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування».

Основні положення дослідження пройшли всі види апробації. Опубліковано достатню кількість наукових статей – 4 од. Матеріали роботи доповідалися на 9 міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, що вказує на ознайомлення наукової спільноти з основними результатами досліджень здобувача.

Таким чином, викладене дозволяє констатувати достатній рівень обґрунтованості сформованих у дисертаційній роботі положень та підтверджує достовірність отриманих результатів.

Наукова новизна отриманих результатів

Основний науковий результат дисертаційної роботи полягає в розробці й обґрунтуванні теоретико-методичних положень та практичних рекомендацій щодо цифровізації обліку і контролю інноваційного будівництва в умовах використання інформаційних технологій для цілей інформування внутрішніх та зовнішніх стейкхолдерів щодо діяльності будівельних підприємств.

1. У першому розділі дисертації досліджено тенденції розвитку будівельного ринку України в умовах цифрової економіки та обґрунтовано необхідність цифрової трансформації обліково-контрольного забезпечення будівельної діяльності (с. 30–42). Ідентифіковано характерні риси інноваційного будівництва та визначено їх вплив на організацію бухгалтерського обліку і контролю (с. 43–55). Систематизовано сучасні інформаційні технології (BIM-технології, Інтернет речей, блокчейн, аеровізуальний моніторинг, хмарні сервіси, технології глобального позиціонування та 3D-друк) й обґрунтовано напрями їх використання в системі бухгалтерського обліку та контролю будівельної діяльності (с. 56–70).

2. У другому розділі дисертації удосконалено організаційні аспекти бухгалтерського обліку інноваційного будівництва в умовах використання BIM-технологій шляхом обґрунтування системи центрів відповідальності та напрямів удосконалення спеціалізованого програмного забезпечення (с. 74–90). Розроблено порядок бухгалтерського обліку матеріальних, трудових і транспортних витрат із використанням технології аеровізуального моніторингу та безпілотних літальних апаратів (с. 91–101). Запропоновано методику обліку витрат і калькулювання собівартості продукції інноваційного будівництва із застосуванням технології 3D-друку, що ґрунтується на використанні нової калькуляційної одиниці «окремий шар викладеної будівельної суміші» та сприяє підвищенню точності визначення собівартості будівельної продукції й ефективності управління витратами (с. 102–114).

3. У третьому розділі дисертації набули подальшого розвитку підходи до внутрішнього контролю та аналітичного забезпечення управління інноваційним будівництвом із використанням сучасних цифрових технологій, що сприяють підвищенню ефективності інформаційної підтримки управлінських рішень (с. 118–131). Удосконалено механізм інтеграції внутрішнього та зовнішнього контролю шляхом формування інтегрованого контрольного середовища, яке поєднує електронну дозвільну систему, BIM-моделі, геокадастрові ресурси, аеровізуальний моніторинг та аналіз облікової інформації будівельних підприємств (с. 132–144). Удосконалено інформаційне наповнення Звіту про управління будівельних підприємств шляхом розширення його таксономії, визначення рекомендованих до розкриття показників та інформаційних блоків, що сприяє підвищенню ефективності комунікації із внутрішніми та зовнішніми стейкхолдерами (с. 145–161).

Аргументація наукової новизни одержаних результатів є достатньо переконливою та підтверджує наявність у дисертації положень, які сформульовані у розрізі позицій «вперше», «удосконалено» і «набули подальшого розвитку», щодо розвитку теоретичних, методичних та

організаційних засад обліку і контролю інноваційного будівництва в умовах цифрової трансформації будівельної діяльності.

Значення результатів дослідження для науки і практики

Наукове значення здобутків дисертації полягає в подальшому розвитку теоретичних та методичних положень обліку і контролю будівельної діяльності в умовах використання інноваційних інформаційних технологій, а також формуванні на цій основі якісної інформації для внутрішніх та зовнішніх стейкхолдерів щодо інноваційного будівництва. Теоретичне значення результатів дослідження підтверджується їх використанням у навчальному процесі Західноукраїнського національного університету.

Поряд із теоретичним значенням дослідження має практичну цінність, яка полягає в можливості безпосереднього використання розроблених положень, методичних рекомендацій та організаційних моделей для вдосконалення обліку і контролю інноваційного будівництва, підвищення ефективності використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, посилення інформаційного забезпечення управління будівельними проектами, автоматизації обліково-контрольних процесів та забезпечення прозорості будівельної діяльності в умовах цифровізації економіки та післявоєнної відбудови України.

Сформовані в роботі напрацювання й отримані результати є основою для обґрунтування методичних підходів, пов'язаних з обліком та контролем інноваційного будівництва. Практичне значення результатів дисертаційної роботи підтверджується наявними довідками з ТОВ «Аурум-Сіті», ТОВ «Енергосервісна компанія «Адамсон», ТОВ «Добробуд», ТОВ «Тернопільбуд», ТОВ «НСТ Інжиніринг», Консорціум «Укратоммонтаж».

Повнота викладення наукових результатів дисертації в опублікованих працях

Положення дисертації, що мають теоретичну та практичну цінність, у достатньому обсязі висвітлені у наукових фахових виданнях України, а також оприлюднені на міжнародних та регіональних науково-практичних конференціях. За результатами дослідження автором опубліковано 13 наукових праць загальним обсягом 6,0 д.а. (в т.ч. 4,4 д.а. належать особисто автору), серед яких 4 статті, у яких опубліковані основні наукові результати дисертації, та 9 публікацій апробаційного характеру, що додатково відображають наукові результати дисертації. Це цілком відповідає встановленим вимогам. Публікаційна активність Лупійчука Антона Ігоровича свідчить про достатню повноту та якість висвітлення змісту дисертації, відповідність її основних положень чинним нормативним вимогам, а також про належний рівень наукової комунікації здобувача.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності

Результати перевірки дисертаційної роботи та пов'язаних публікацій свідчать про відсутність академічного плагіату, фабрикацій чи фальсифікацій. Робота є самостійним завершеним дослідженням, результати якого належать автору та чітко відмежовані від запозичених положень.

Текст дисертації характеризується належним рівнем академічної доброчесності: використані наукові тексти, ідеї, напрацювання, результати й матеріали інших авторів супроводжуються посиланнями на відповідні джерела.

Вищенаведені положення дозволяють дійти висновку про дотримання дисертантом академічної етики, самостійність виконання дисертації та її відповідність принципам академічної доброчесності, визначеним чинним законодавством України.

Зауваження та дискусійні положення дисертаційної роботи

Оцінюючи позитивно дисертаційну роботу в цілому, вважаємо за необхідне висловити окремі зауваження, які можуть бути підставою для дискусії під час захисту:

1. У п. 1.2 дисертаційної роботи автором окреслено сутність інноваційного будівництва та систематизовано його характерні ознаки (с. 43–56). Водночас, доцільно було б запропонувати систему кількісних і/або якісних критеріїв його ідентифікації, що дозволило б чіткіше відмежувати інноваційне будівництво від традиційної будівельної діяльності та підвищило б прикладну цінність запропонованого підходу.

2. У першому розділі дисертаційної роботи (с. 30–71) автором ґрунтовно досліджено особливості цифровізації будівельної галузі та систематизовано сучасні інформаційні технології, які використовуються в інноваційному будівництві. Проте, варто було б приділити більше уваги ризикам, які виникають при цифровізації обліку і контролю, зокрема питанням забезпечення достовірності, збереження та захисту облікової інформації, що дозволило б більш комплексно обґрунтувати запропоновані напрями цифрової трансформації будівельної діяльності.

3. У п. 2.3 дисертаційної роботи (с. 102–114) запропоновано удосконалену методику обліку витрат і калькулювання собівартості продукції інноваційного будівництва із застосуванням технології 3D-друку. Водночас, апробація шляхом порівняння результатів калькулювання за традиційною та запропонованою методиками на одному й тому самому об'єкті будівництва суттєво посилила б виконане дослідження. Це дозволило б більш переконливо продемонструвати економічний ефект та окреслити практичні переваги запропонованого підходу.

4. Автором запропоновано концепцію інтегрованого контрольного середовища інноваційного будівництва (с. 132–144). Проте, практична цінність запропонованої концепції була б ще більшою за умови її доповнення

методичними рекомендаціями щодо оцінювання та управління ризиками функціонування такого середовища, зокрема ризиками порушення цілісності облікової інформації, технічних збоїв цифрових систем та інформаційної безпеки.

5. У роботі обґрунтовано напрями цифрової трансформації бухгалтерського обліку та контролю будівельної діяльності. Водночас прикладна цінність дослідження була б ще вищою за умови доповнення його рекомендаціями щодо розвитку професійних компетентностей працівників обліково-контрольних служб, необхідних для ефективного використання BIM-технологій, ERP-систем та інших цифрових інструментів у діяльності будівельних підприємств.

Означені дискусійні положення загалом не зменшують наукову та практичну цінність дисертації Лупійчука Антона Ігоровича, яка заслуговує на високу оцінку, а надані зауваження є підставою для наукової дискусії та продовження майбутніх наукових пошуків.

Загальна оцінка дисертації та її відповідність встановленим вимогам

Дисертаційна робота Лупійчука Антона Ігоровича на тему: «Облік і контроль інноваційного будівництва» є самостійною завершеною працею, що містить нові науково обґрунтовані результати, які полягають в обґрунтуванні теоретичних та методичних положень обліку і контролю будівельної діяльності в умовах використання інноваційних інформаційних технологій, а також формування на цій основі якісної інформації для внутрішніх та зовнішніх стейкхолдерів щодо інноваційного будівництва.

Дисертаційну роботу виконано на високому організаційному, практичному та теоретико-методичному рівні. Основні положення та одержані наукові результати повністю висвітлено у наукових публікаціях здобувача і апробовано на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях. Дисертацію оформлено відповідно до

встановлених вимог. Висловлені зауваження не знижують загальну позитивну оцінку роботи.

Викладене вище дає підстави констатувати, що дисертаційна робота Лупійчука Антона Ігоровича за актуальністю, змістом, обсягом досліджень, науковою новизною та практичною значущістю відповідає вимогам пп. 6-8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), а її автор – Лупійчук Антон Ігорович – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» в галузі знань «Управління та адміністрування».

Завідувач кафедри обліку і аудиту
Національного університету водного
господарства і природокористування
доктор економічних наук, професор

Ольга ПАВЕЛКО

Олександр ІСАР